Timişoara, 1895. Anul II. Nr. 245. Sâmbătă în 4 (16) Novembre.

DREPTATEA

Apare în fie-care ḑi de lucru la amiaḑi.

Preţul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). — Numeri singuratici 5 cr. — Tacsa de inserţiuni: 1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abonamentele şi tacsele se plătesc în Timişoara.

Redactor responsabil: Adrian P. Deseanu.

Redacţiunea şi Administraţiunea: Timişoara, cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse), Nr. 41.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

După alegeri.

Timişoara, 16 Novembre n.

(*t*) Esperimentările din trecut ni-au dat sĕ înţelegem destul de clar, că dacă e sĕ obţinem resultate practice în lupta noastră naţională contra tendinţei de cutropire puse la cale din partea guvernului ungar pe toate terenele, — trebue sĕ ne strîngem rêndurile mai întâiu a casă la noi: în comune şi în comitate, ca apoi de aici sĕ purtăm defensiva contra duşmanului. Pătrunşi de aceasta convingere, câştigată după dureroase desastre, fruntaşii naţiunei noastre s'au pus pe lucru, ear' resultatul acum decurselor alegeri ni-a dat eclatantă dovadă, că avem o armată puternică şi credincioasă, carea bine condusă şi luminată asupra drepturilor ei, e în stare sĕ ducă la isbândă causa pentru care dusă este 'n lupta constituţională. Aceasta este impresiunea generală, câştigată din resultatele obţinute la alegerile municipale. Aceasta bună impresiune însĕ ni-o dă numai perspectiva generală a campaniei decurse, căci trecênd la detaiuri, cu durere trebue sĕ constatăm încă şi acum multe scăderi atât în ceea-ce priveşte conducerea bunului nostru popor, cât şi în ceea-ce priveşte firmitatea şi constanţa multor oameni, cari chiămaţi sunt pe basa posiţiei şi culturei lor sĕ fie sfătuitori şi conducĕtoriu ai lui.

Nu avem la îndemână conspect complet despre resultatul acestor alegeri, căci cărturarii nostri de prin diferitele centre româneşti chiar şi în cestiuni de un interes general — cum sunt şi aceste alegeri — sunt mult prea comoḑi, de cât sĕ se 'ndure a notificá prin câteva rênduri decursul şi resultatul alegerilor de la ei de a casă. Pentru a câştigá însĕ o ideiă clară despre activitatea conducĕtorilor şi despre laudabila însufleţire a poporului, credem că sunt de ajuns şi numai esemplele următoare:

Maidan, Oraviţa, Prigor, Varadia, Iabuca, Mesiciu, Otlaca, Arad, Băiţa, Orăştie, Şiría, Soborşin, Ilia etc. au luptat cu însufleţire şi statornicie deamnă de toată lauda. Mai ales cercul *Iliei* (comitatul Hunedoarei) a purtat o luptă desperată contra abusurilor şi terorisărilor, ear' fructul acestei lupte e cea mai strălucită învingere, căci toţi aleşii sunt români probaţi, cu durere şi dragoste cătră neamul lor. Sunt însĕ multe locuri, unde şi de asta-dată ne-am dovedit laşi, indiferenţi, ba încă şi mai pĕcătoşi. Nu amintim de asta-dată nici un nume, căci sperám, că în viitoriu şi conducĕtorii de prin locurile acestea se vor trezí din apatia detestabilă, ear' alţii vor înţelege, că e cu mult mai scumpă causa naţională, de cât mici interese personale, şi se vor re'ntoarce la sinul care i-a crescut, punêndu-şi şi ei puterile în serviciul causei neamului lor.

Cu durere şi indignare trebue însĕ sĕ constatăm, că liberala stăpânire şi cu aceasta ocasiune — ca 'n totdeauna — a pus în mişcare întreg aparatul puterei de stat, ca sĕ scoată din urnă numai candidaţi de ai sĕi, mituind, seducênd şi terorisând alegĕtoii şi falsificând listele fără nici un scrupul. Ba nu s'a mulţumit numai cu atâta, ci a compus cercurile electorale — d. e. în comitatul Timişului — aşa, în cât bieţii alegĕtori români pre lângă toate sforţările nu-şi pot validitá dreptul după a lor voinţă. Aproape în toate cercurile electorale s'a practicat acest sistem liberal-constituţional într'atâta, în cât dacă *Tibád* în ciclul sĕu de articoli despre legea electorală a susţinut, că: »*în Ungaria representanţa poporului nu este o realitate, ci o frasă goală — ca sĕ nu ḑicem o minciună şi înşelătorie*«, ear' »Budapesti Hirlap« în prim-articolul din 14 Novembre scrie, că: »E suprindĕtoare şi îngrozitoare grămada de date insinuate camerei despre modul cum a tractat guvernul-Bánffy cu dreptul alegĕtorilor la compunerea listelor . . . . . Şi acestei măcelariri a libertăţei constituţionale pentru alegerile dietale, *îi premerg abusurile la alegerile municipale, fiind-că guvernul voieşte sĕ nimiciască mai întâiu autonomia municipiilor*« . . . . ce sĕ mai ḑicem noi de abusurile şi terorisările practicate faţă de alegĕtorii români? ?

Noi stăm în faţa duor rele. Opresiunea din partea organelor statului, şi indiferenţa noastră propriă.

Sĕ căutăm a delătură pe ceasta din urmă, pentru ca cu puteri unite sĕ luptăm contra celei dintâiu. Alegerile municipale terminate acum ni-au arĕtat, că aceasta o şi putem face, numai sĕ fim fie-care la locul nostru. Şi apoi — ceea-ce mai ales voim sĕ accentuăm — aceste alegeri pre lângă aceea, că ni-au înmulţit numĕrul luptătorilor în congregaţiuni, ni-au mai dat şi o scumpă învĕţătură:

Sĕ lăsăm la o parte toate valeităţile politice şi sĕ căutăm cu preferinţă a ne face datorinţa la noi a casă, în mijlocul poporului, pe care ne spriginim întreagă acţiunea. Din resultatele obţinute vedem, că acolo, unde poporul a fost pregătit din bună vreme pentru lupta ce avù s'o poarte, a mers unul ca unul după conducĕtorii şi sfătuitorii lui; ear' unde nu a fost pregătit, când abia în momentele din urmă, înainte de votare i-s'au deschis ochii şi şi-a priceput greşeala, în indignarea lui *motivată* a înjurat pe preotul şi învĕţătoriul, că de ce nu l'a luminat . . . . (d. e. Buhariu, Igneşti şi Miniud).

Ni-se indigitează deci de sine terenul, unde avem cea mai ardĕtoare trebuinţă de a ne pune pe lucru mai cu sirguinţă de cât până acum, — şi acest teren este: luminarea poporului asupra drepturilor sale constituţionale, organisare şi conducere, şi mai pre sus de toate şcoală politică pe seama poporului.

Austro-Ungaria.

Sanctificarea unei călcări de lege. În şedinţa de Joi comisiunea verificătoare a camerei deputaţilor în dieta ungară a verificat alegerea de deputat din Neutra. O nedreptate mai strigătoare la ceriu, de cât aceasta verificare cu greu se poate aflá în analele parlamentului *ungar* devalvat la parlament *maghiar*. Se verifică o alegere, unde faţă de 76 voturi date pentru candidatul guvernamental stau 345 voturi respinse sub cele mai mârşave pretecste. — Aceasta s'a întêmplat întrĕ doi candidaţi maghiari, dar' ce ar fi când vorba ar fi sĕ fie de candidaţi de ai nostri români.

În adevĕr sistemul electoral de la noi e o curată corupţie, demoralisare, batjocură a drepturilor cetăţenilor, pentru ca puternicii sĕ-şi poată face mendrele patriotice!

„Degenerarea" ce aḑi domneşte în statul nostru o caracterisează jurnalul „Magyarország" în următoriul mod: „Ce a făcut dar' întreg organismul statului nostru, care s'a desvoltat pe basa pactului de la 1867? Rĕspunsul este simplu şi scurt: a făcut politică de partid. Face liste false de alegĕtori prin cari deprimează drepturile alegĕtorilor; dă concesiuni pentru linii ferate laterale, prin cari remunerează serviciile făcute partidului; prin voturi parlamentare sancţionează illegalităţi ministeriale şi apucături rafinate, prin cari se scapă de sub responsabilitatea parlamentară; face baroni proaspeţi din oameni bogaţi şi nemeşi proaspeţi din buni corteşi; şi prin toate astea, în chip de scop final conlucră spre susţinerea unui partid al cărui conducĕtoriu este *Bánffy Dezsö*, spriginind esistinţa unui guvern al cărui preşedinte este ear' Bánffy Dezsö." — Că este nimerită ori ba aceasta caracterisare — are fie-cine dreptul a judecá însuşi.

Străinătate.

Din camera franceză. (Paris, 15 Novembre.) În şedinţa de eri a fost o ḑiuă grea pentru cabinetul Bourgeois. Dumas a interpelat guvernul în privinţa legei contra anarchistilor, pretindênd, ca delictele comise pe calea presei ori prin discursuri sĕ se transpună eară în competinţa juriilor. Ministrul-president Bourgeois declară, că legea are caracter escepţional. Au lucrat corect aceia cari au legat validitatea legei de anumit termin, pentru că poate sosí timpul, când aceasta lege nu mai are nici un sens. Cestiunea sulevată prin interpelaţiunea lui Dumas se va resolvá încă în decursul sesiunei actuale. Drept aceea roagă camera sĕ-şi ţină în suspens verdictul asupra cabinetului sĕu până când guvernul îşi va presentá esposeul despre politica sa generală. (Plăcere.) La propunerea lui Sarrien, spriginită de Goblet şi Milleraud camera primeşte cu 347 voturi contra 87 ordinea de ḑi, care ia la cunoştinţă enunciaţiunile guvernului. — Înainte de interpelaţiunea lui Dumas ministrul de justiţie Riccard presentáse camerei un project de lege despre incompatibilitatea oficiilor cu privire la deputaţii camerei. În sensul acestui project este interdis atât deputaţilor camerei, cât şi senatorilor de a fí directori ai institutelor şi sindicatelor de bani ori a astorfeliu de associaţiuni, cari stau faţă de stat în raport contractual. (Ce salutar ar fí şi la noi un asemenea project de lege! — Red.)

Turburările din Turcia. (Constantinopol, 15 Novembre.) Se raportează oficios, că din causa turburărilor din o parte a Asiei mici s'a chiămat la arme un mare numĕr de trupe şi că valiilor şi comandanţilor militari li-s'au dat instrucţiunile necesare. Liniştea se va restabilí la tot casul în scurt timp.

Din isvor oficial turcesc se raportează, că sultanul a dispus, ca toţi aceia, cari în urma turburărilor din Asia-mică şi-au perdut isvoarele de căştig, fie creştini ori musulmani, sĕ fie provĕduţi cu locuinţă şi vipt pe spesele sale.

(Berlin, 15 Novembre.) Ambasadorii din Stambul au primit îndrumări, ca din considerare la critica situaţiune sĕ susţină întrĕ ei neîntreruptă coatingere; cu privire la ocrotirea suditilor statelor representate de ei au primit charta bianca.

(Londra, 15 Novembre.) Corespondentul din Odessa al lui „*Daily News*" e informat, că comandanţii armatei din Caucaz şi ai flotei mărilor medie au primit instrucţiuni hotărite pentru casul, când situaţiunea în Constantinopol şi în Asia-mică ar devení ameninţătoare. Acelaşi diariu publică raportul unui martor ocular al masacrurilor din Erzerum, în care constată, că mohamedanii au ucis 1000 de armeni şi au comis cruḑini înfirătoare.

„*Standard*" pe basă unui raport din Constantinopol spune, că în Jildiz-chiosc situaţiunea e indescriptibil de desperată. În jurul sultanului domneşte de douĕ ḑile cea mai grozavă panică.

(Roma, 15 Novembre). „Agenţa Stefani" raportează din Milano, că prima escadră constătătoare din vasele de rĕsboiu Umberto, Doria,

Stromboli, Etruria, şi Parthenope, sub comanda contra-admiralului Accini va plecă în curênd spre apele Turciei.

(B u c u r e ş t i, 15 Novembre). În cercurile Militare se svoneşte că noul ministru de rêsboiu va cere de la noua cameră un credit de 15 milioane fr. pentru completarea adjustărei cavaleriei şi infanteriei — Din *Galaţi* se raportează, că toate vasele de rêsboiu române au primit ordin sĕ steie gata de plecare.

(A t h e n a, 15 Novembre.) Ultimul consiliu de miniştri a decis mobilisarea marinei de rêsboiu. Marina constă de present din 5 vase de rêsboiu cuirassate, dintre cari 3 sunt de tot noue şi moderne, apoi din 3 încrucişători, mai mulţi torpilori şi canoniere şi nâi de transport. Adjustamentul constă din 250 tunuri şi 1000 soldaţi de marină.

(M i l a n o, 15 Novembre.) După cum afirmă „Perseveranza", ministrul e firm decis *sĕ înainteze pe urmele Angliei în politica orientală* şi respinge ori-ce încercare de a'l abate de la aceasta. Telegramele consulatelor din Londra şi din Constantinopol descriu situaţiunea Turciei încă tot încurcată foarte mult, dar' *de rêsboiu deocamdată nu e a se teme,* fiind-că marile puteri toate sunt de aceeaşi părere. Pe apele Turciei va fi probabil o *colectivă demonstraţiune de flotile,* la care vice-admiralul cel mai bêtrân în rang va fi comandantul suprem.

Procesul unui slovac la Budapesta.

(Raport special.)

Budapesta, 14 Novembre n.

Nu este un lucru nou, nu este o tendinţă până acum necunoscută a maghiarilor, când ei încearcă a presentă lumei ori-ce fapt, ori-ce cas întêmplat în sinul unei naţionalităţi, ca un astfeliu de lucru, care tinde a submină siguranţa şi liniştea statului maghiar.

Aceasta detestabilă încercare s'a putut observă totdeauna, se observă astădi; dovedi puternice cunoaştem încă prea multe, şi cine a voit astădi sĕ se convingă de adevĕrul acesta atât de trist, trebuiă numai sĕ se presenteze la procesul *de calumniare şi vătĕmare de onoare a tinerului slovac Dr. Rudolf Markovics,* pertractat astădi.

Am asistat şi eu la acest proces, nu doar' ca sĕ vĕd o naţionalitate aliată atacată earăşi pe nedrept, nici prin minte nu mi-a trecut aceasta, căci nu eră proces politic, — ci m'am presentat mai mult din acea causă, ca sĕ aud discursul de apĕrare al renumitului advocat slovac Dr. *Stefanovics,* şi pe care am avut plăcerea sĕ'l aud cu ocasiunea faimosului proces al „Dreptăţii".

Şi pre cum atunci procurorul Gozsdu cu voce răguşită provocă juraţii sĕ declare pe redactorul astădi întemniţat, de vinovat, pe basa *că se trage din familia lui Horia,* aşa şi astădi un nefericit procuror provocă juraţii, sĕ declare pe un frate în suferinţă de vinovat, pe basa *că acusatul e un agitator, că ura faţă de maghiari l'a şi îndemnat sĕ calumnieze pe un amploiat, prin urmare maghiar cinstit.*

Tinerimea sêrbo-slovaco-română, care s'a presentat astădi la proces, unde i-s'a dat rara ocasiune *sĕ vadă un astfeliu de procuror blamat de însuşi preşedintele,* care n'a putut sĕ treacă preste aceasta nouă nedreptate, fără de a observă la sfêrşitul rechisitorului, procurorului îngâmfat, *că partea aceasta a acusării nu a fost la loc.* (Nem helyes.)

Nu voiesc însĕ sĕ anticip momentele mai însemnate din acest proces, ci 'mi iau voia a vĕ presentă pe scurt decursul întregei pertractări.

De abia la 10 oare s'a putut constitui curtea cu juraţi, de şi terminul pertractărei a fost defipt pe 9 oare.

Cei mai mulţi juraţi — după părerea mea — au fost jidovi, şi aproape toţi advocaţi. E greu de constatat aici în capitală, că cine e maghiar şi cine e jidov. Preşedinte a fost dl *Zsitvay,* cunoscut din procesul întemniţatului redactor slovac, Zsiak; procuror reg. a fost dl *Halasy;* apĕratoriu Dr. Milos *Stefanovics;* acusat Dr. Rudolf *Marcovici,* candidat de adv. în cancelaria dlui advocat *Fainor.*

După constituirea juriului şi luarea naţionalului se ceteşte acusa, care se basează pe o declaraţiune subscrisă de acusatul şi apărută în anul trecut în diariul „Narodnie Noviny", în care judele *Fekete* Miklós este declarat de un *om laş,* şi care acusă pe acusatul de calumniare şi vătĕmare de onoare.

După cetirea declaraţiunei în limba slovacă şi după cetirea traducerei ungureşti din partea tălmaciului, urmează ascultarea acusatului.

Acusatul, un tinĕr frumos, de 27 ani, oficer în reservă, ginerele lui *Hurban Vajansky,* constată următoriul fapt: Dînsul s'a presentat în locul advocatului *Dulla,* la care practisă, cu un client înaintea judecătoriei. Voind sĕ dee judelui Fekete Miklós nişte esplicări în causă, acesta n'a voit sĕ-l recunoască de substitutul principalului sĕu Dulla şi l'a provocat de doue-ori iritat şi cu o voce bruscă „sĕ tacă", ear' a treia-oară l'a ameninţat şi mai iritat, că 'l va scoate afară din sala de pertractare.

La aceste cuvinte acusatul a părăsit sala, ear' a doua di a cerut prin doi amici ai sei satisfacţiune de la judele Fekete. Acesta însĕ n'a voit sĕ dee nici un rĕspuns, la ce apoi acusatul a publicat declaraţiunea amintită.

Preşedintele şi procurorul au încercat prin diferite întrebări sĕ încurce pe acusat, însĕ fără succes.

A urmat ascultarea martorului, a unui advocat slovac, care a asistat la scena aceasta şi care confirmă spusele acusatului.

Fiind întrebat, că în ce relaţiuni a stat judele Fekete cu adv. Dulla, fasionează, că relaţiunile nu au fost prea bune, probabil din causă că Dulla e slovac, ear' Fekete maghiar.

După unele întrebări mai neînsemnate puse din partea unui jurat, a procurorului şi a apĕrătoriului, urmează pledoarul procurorului. Între alte multe frase obicinuite la astfeliu de ocasiuni, constată procurorul, că acusatul e incontestabil vinovat, deoare-ce acusatul ca cunoscĕtoriu al legilor a trebuit sĕ acuse pe judele; purtarea judelui a fost corectă; el nu recunoaşte în toată afacerea vătĕmarea de onoare, care l-ar fi condus pe acusatul sĕ facă ceea-ce a făcut, ci vede acea tendinţă, ca *sĕ lovească în toată administraţiunea maghiară; acusatul e un agitator, ureşte naţiunea maghiară,* şi pentru acea roagă juraţii sĕ-l declare de vinovat.

La audul acestor cuvinte auditoriul dă semne de nemulţămire şi indignare, *ear' preşedintele reflectează procurorului, că cuvintele acestea nu au fost la loc.*

După liniştirea publicului se ridică imposantul advocat Dr. *Stefanovici* şi cu o voce plăcută şi atât de convingĕtoare rĕspunde procurorului.

Pe basa fasiunilor atât ale acusatului cât şi ale martorului, şi pe basa legei dovedeşte că purtarea judelui a fost incorectă şi condamnabilă. Accentuează şi ilustrează dreptul acusatului, de a interveni şi de a dă esplicări în causa clientului sĕu pe basa plenipotenţei; accentuează ura care a resuflat din cuvintele vătĕmătoare ale judelui.

Constată vătĕmarea de onoare şi justifică paşii făcuţi de acusatul, accentuând, că dînsul este şi oficer în reservă. Referitoriu la ultimele aserţiuni ale procurorului declară cu voce puternică, că nu i poate reflectă, căci dacă ar voi sĕ facă aceasta *atunci ar atinge o rană sângeroasă, care roade corpul statului ungar.* La aceste cuvinte îl întrerupe presidentul, îndrumându'l la ordine. Apĕrătoriul cere în fine pe basa diselor sale achitarea acusatului.

După o slăbuţă replică a procurorului, care încearcă a dă cuvintelor apĕrătoriului un înţeles rece, şi după o scurtă duplică din partea apĕrătoriului ia cuvêntul şi acusatul silit de procuror, şi declară, că numai şi numai vătămarea sa în onoare la constrîns sĕ facă ce a făcut.

Curtea cu juraţi se retrage, ca sĕ rĕspundă la următoarele 5 întrebări:

1. Esistă delictul calumniărei?
2. Sau delictul vătĕmărei de onoare?
3. Este acusatul autorul declaraţiunei?
4. Este acusatul vinovat de calumniare?
5. Este acusatul vinovat de vătĕmare de onoare?

Redeschidêndu-se pertractarea după $^1/_4$ de oară, un jurat comunică următoarele:

La 1 întrebare 8 da 4 ba.
A 2 întrebare cade.
La 3 întrebare 12 da.
La 4 întrebare 8 da 4 ba.
A 5 întrebare cade.

După acestea propune procurorul pedepsirea acusatului pe basa §-ilor referitoriu la calumniare.

Juriul se retrage pe 10 minute.

După redeschiderea pertractărei enunţă presidentul, că acusatul este pedepsit în numele regelui cu **2 luni temniţă ordinară, 50 fl. pedeapsă în bani şi purtarea speselor.** Scurtă, dar' cuprindĕtoare sentinţă.

Eată o jertfă nouă a nefericitei idei de stat maghiar! *Corespondentul.*

Procesul studenţilor din Agram.

O pertractare mai tumultuoasă ca cea de la 13 Novembre, decursă la tribunalul din Agram, încă nu s'a mai pomenit înaintea unui tribunal. Au obvenit scene nedescriptibile, toate mijloacele de disciplină folosite din partea presidentului de tribunal s'au epuisat: culcuş dur, post, arest întunecos, închidere singuratică pe mai multe dile, se dictau din partea tribunalului tot la 5 minute asupra tinerilor acusaţi, dar' cu toate astea nu au putut ajunge sĕ ţină o pertractare normală. Galeria de *dame* a trebuit evacuată, apĕrătorii fuseră de repeţite ori dojăniţi, dar' cu toate astea iritaţiunea a predominat în sală până când la urmă, din incidentul unor espresiuni ale procurorului, au *degenerat de tot,* trecênd peste toate marginile.

Acusaţii săriră pe bănci, trecură peste barierile judecătorilor şi inscenară un tumult asurditoriu. Clopoţelul presidentului sună în van, tribunalul întreg a fost necesitat sĕ se retragă. Motivul acestora a fost enunciaţiunea presidentului, că nu admite absolut nici o enunciaţiune politică, de oare-ce procesul însuşi — după dnia sa — nu ar fi *politic,* prin urmare acuşi-acuşi detrăgeă cuvêntul apĕrătorilor.

Eată decursul întreg al pertractării:

În 13 ale curentei la oară 9 nainte de am. preşedintele deschide şedinţa, dicênd: Din jurnale am înţeles, că alaltă-eri după am. când au întrat în sală juriştii Megler şi Bosanac sau inscenat scandale din partea celor acusaţi. S'a strigat: pfui, afară cu trădătorii! Preşedintele întreabă pe fie-care acusat: dacă ei au rostit ori ba aceste cuvinte! Toţi acusaţii, cari erau atunci presenţi, rĕspund unanim: *da, am rostit acelea cuvinte.*

Acusatul *Belovici* mai adaugă: că el „durere" atunci nu eră în sală. Pentru această espresiune preşedintele îl condamnă la arest de două dile; pe ceialalţi acusaţi, cari au rostit numitele cuvinte, preşedintele îi condamnă, şi adecă: celor ce se află arestaţi câte o di de post, câte o noapte sĕ doarmă pe scândură, şi pe câte o di închisoare 'n întunerec.

Acusatul *Tomici,* dechiară în numele celor ce nu erau presenţi, că, dacă şi ei ar fi fost de faţă, ar fi strigat aşa ca colegii lor. Preşedintele îi dictează 5 dile arest.

Urmează pledoarele.

Procurorul *Kraljevics* dechiară, că faţă de de *Wolheim* şi *Milits* îşi retrage acusa, pe ceialalţi îi urmăreşte pe temeiul recunoştinţei lor proprie, susţinênd: Demonstraţiunea, este evident, aveă tendinţa de a agită în contra Ungariei; din acest îndemn şi-au ales studenţii piaţa Iellacici ca loc al demonstraţiunei . . . cere pedepsirea acusaţilor.

Urmează apĕrarea *personală* a acusaţilor.

Acusatul *Vidrici,* vorbeşte cu entusiasm: nu s'a dovedit nici un fapt punibil în contra noastră. Noi voim ceva mai mare de cât agitaţiunea la ură contra Ungariei. Noi am voit ca în faţa tuturor popoarelor şi în sacra faţă a Maj. Sale sĕ protestăm contra predominării maghiarilor şi contra supremaţiei lor nemotivate.

Preşedintele opreşte pe vorb. a vorbi despre relaţiunile de stat. (Larmă şi întrebări: pe apĕrători încă?)

Apĕrătoriul *Mazzura:* Mĕ rog, asta se cuprinde în acusă. Purtarea noastră este cinstită. *Preşedintele:* nu admit a se vorbi despre relaţiunile de stat. (Larmă, contradiceri, tumult.)

Acusatul *Vidrici* renunţă la cuvênt, tot astfeliu fac mai mulţi colegi ai lui.

Acusatul *Fabri:* Noi nu suntem vina pentru-că suntem croaţi şi că ne iubim patria: causa pentru care ne acusă procurorul. — *Procurorul* protestează. — *Preşedintele* detrage acusatului cuvêntul.

Acusatul *Henneberg:* Când un oaspe îţi vine în casă trebue sĕ-l întimpini cu cinste; când el însĕ se gerează de stăpân în casa ta — *Preşedintele:* Asta e politică, ţi detrag cuvêntul. — *Acusatul:* Am vorbit numai de o casă privată.

Acusatul *Knezevici:* Ne-am ales pieaţa Jellacici ca loc de protestare, fiind-că intenţiunea noastră a fost sĕ protestăm în public, însĕ protestul nostru nu eră îndreptat în contra *naţiunei* maghiare.

Acusatul *Hren:* Faptul nostru este politic. — Preşedintele: Ba, este un fapt criminal. — Acusatul: Suntem superbi pe unirea noastră. Din asta resultă dovada, că am lucrat corect. Intenţiunea noastră a fost, ca sĕ atragem privirea Regelui asupra relaţiunilor noastre interne.

Acusatul *Kristoff:* Maghiarii sunt inimicii nostri, Bánffy încă e inimicul nostru. Acusatul voieşte sĕ vorbiască despre supremaţia maghiarilor, preşedintele nu admite. (Nelinişte între apĕrători.) Legile noastre s'au creat de pe timpul absolutismului, ar trebui aplicate într'o formă mai blândă, dar' asta nu se observă din ţinuta de până acum a preşedintelui.

Preşedintele: Nu pot dă legilor altă aplicare de cât pe care o au; vĕ puteţi apĕră, însĕ n'aveţi sĕ vorbiţi de politică.

Kristoff: Dacă nu ne permiteţi sĕ vorbim, atunci mai corect ar fi fost sĕ întocmiţi o spânzurătoare. (Nelinişte.) — *Preşedintele* (rêstit): Te condamn la 5 dile arest. — *Kristoff:* Mulţumesc . . . (voieşte sĕ plece). — *Preşedintele:* Unde mergi? — *Kristoff:* Mĕ duc în arest. — *Preşedintele:* Ací sĕ stai. (Nelinişte.)

Preşedintele admoniază apĕrătorii, ca sĕ se liniştiască. Apĕrătoriul *Derencsin:* Nu pot tăcè. *Harambasici:* d'apoi că suntem blândi ca mieii!

Acusatului *Knezevici* preşedintele îi detrage cuvêntul. Acusatul *Metelka:* 'mi permiteţi sĕ vorbesc? *Preşedintele:* da. *Metelca:* Mie trebue sĕ mi se recunoască îndreptăţirea la *ură. Preşedintele:*

însĕ nu ai dreptul de a spune asta. *Metelca: eu urèsc maghiarii*, şi voiesc sĕ dovedesc motivele urei mele. *Preşedintele* îi detrage cuvêntul.

Alţi acusaţi dechiară, că renunţă la apĕrare de îndată ce nu li-se permite a vorbi. *Presedintele:* vĕ dae voia de a vĕ aperá, dar' sĕ nu vobiţi de politică.

Acusatul *Vedrics:* De vreme ce acusatorul face amintiri de *suprematiă* şi susţine, că steagul maghiar este legal, noi trebue sĕ vorbim în contra acestora, ca sĕ ne apĕrăm; dar' asta nu ni-se permite, deci renunţăm la apĕrare.

Acusatul *Krleza:* Maghiarul Bánffy . . . . . (preşedintele îl opreşte de a vorbí). *Verdics:* oare aşa de sigur este steagul maghiar în Croaţia, în cât gendarmii sĕ-l apere? (preşedintele îl opreşte de a vorbí). *Verdics:* . . . noi iubim foarte maghiarii, însĕ numai peste *Sava*.

Acusatul *Hadzics:* Cu ocasiunea venirei regelui a domnit tendenţa de a scoate la ivească suprematia maghiară în Croaţia . . . — *Preşedintele:* Nu vorbí de asta. *Hadzics:* Apoi voiu vorbí de altele. Noi nu am voit sĕ arĕtăm ură, ci ni-am dat silinţa se arĕtăm, că Croaţia este o ţeară liberă autonomă. (Presidentul: Nu admit sĕ vorbeşti despre atari lucruri.) *Acusatul:* D'apoi despre ce sĕ vorbesc, dacă nu la cele înşirate în acusă? Noi voim sĕ protestăm în contra suprematiei, care nu este îndreptăţită. — *Presidentul:* Nu admit sĕ vorbiţi. — *Acusatul:* Voiesc sĕ mai amintesc, de ce am dat foc steagului pe piaţa Jellacici. — *Presidentul:* Dacă asta îţi va serví spre apĕrare, vorbeşte. — *Acusatul:* Vĕd că nimic, din câte vorbim, nu ne serveşte spre apĕrare. — *Presidentul:* Tine-ţi gura. — Acusatul *Velovici:* Arderea steagului nu invoalvă în sine nici o ofensă; prin jertfele lui Isac Dumnedĕu nu s'a ţinut ofensat; vechii elini ardeau pe pĕrinţii lor, deci şi noi prin arderea steagului am arĕtat pietatea noastră faţă de maghiari. (Ilaritate.) Din pietate faţă de regele am ars şi noi steagul maghiar, pre care l'am dus în ascuns ca sĕ nu irităm poporul prin arĕtarea lui. Crncovici îmi este martor, că steagul maghiar este iritătoriu chiar şi în Ungaria.

Acusatul *Vertici:* Nici odată nu am durmit aşa de dulce somn, ca aici în arest. (Ilaritate.) Voinţa noastră nu a fost sĕ demonstrăm contra *„ungurilor"* (unguri nu maghiari). Când vom eşí din aceastá sală, vom eşí pĕtrunşi de sentimentul, că ni-s'a făcut nedreptate.

Preşedintele îi detrage cuvêntul.

Acusatul *Hacker:* N'am făcut de cât am protestat contra ideei unităţii cu statul maghiar, în care unitate voesc sĕ subînţeleagă şi Croaţia. Ungaria este *un* regat, Croaţia asemenea.

Acusatul *Horvat:* Pânăací a vorbit numai preşedintele. Oprindu-ni-sĕ de a vorbí când despre una când despre alta, el ne diceá, sĕ vorbim numai despre act. Ei bine, suntem croaţi, am întimpinat pe Regele; din toate pĕrţile ţerii au venit croaţii, ca sĕ întimpine pe regele, dar' nu sĕ admire steagul maghiar. — *Preşedintele* îl opreşte de a continuá.

Acusatul *Klajba:* Am voit sĕ protestăm contra steagului maghiar, care în Croaţia nu are nici o îndreptăţire. — *Preşedintele* îl întrerupe: Asta nu e adevĕrat. (Publicul strigă, lărmueşte.)

Acusatul *Heimerke:* Cum se poate, ca noi sĕ stăm pe banca acusaţilor, noi cei ce apĕrăm legea? *Preşedintele:* Nu admit sĕ vorbeşti de astea. (Larmă, strigări.) Impăcarea opreşte steagul maghiar în Croaţia . . . . *Preşedintele:* Asta nu e adevĕrat. *Heimerke:* Paragraful 62 . . *Preşedintele:* nu admit sĕ vorbeşti despre asta. *Heimerke:* In alt stat apĕrătorii legii ar fi decoraţi prin orduri. *Preşedintele:* Nu admit sĕ vorbeşti . . . *Heimerke:* Atunci mulţămesc de cuvênt.

Acusatul *Korporics:* Eu voiu vorbí despre însuşi actul. Arderea steagului este imposibil sĕ deştepte sau sĕ lăţiască ură. Nu este cas, ca cineva prin astfeliu de act sĕ fie lăţit ură: asemenea cas nu esistă nici unde ca esemplu. Noi am deschis ungurilor ochii, unde e norocul, ca acest fapt sĕ aducă roadă bună pentru ambele popoarĕ. (*Preşedintele* întrerupe.) *Korporics:* Oare pe cine puteam sĕ ofensez prin arderea steagului? *In Ungaria trăesc croaţi, români, slovaci şi sêrbi; procurorul sĕ dovediască, că eu aveam intenţiunea sĕ ofensez pe croaţii, românii, slovacii şi sêrbii din Ungaria.* (*Preşedintele* întrerupe.) *Acusatul:* Eu pot dovedí însĕ că întreg poporul croat este de pĕrerea noastră . . .

Acusatul *Popratovici* (ascultat cu atenţiune) neagă, că actul de la 16 Octobre ar fi criminal. Greutatea apĕrării îi revoacă în memoriă un cas care a obvenit cu două mii de ani înainte de asta, când advocatul de atunci *Cicero* cu multă osteneală putù convinge pe încăpăţinaţii senatori despre nevinovăţia regelui Dejoces în procesul intentat de lingăii lui Cesar. Motivele faptului, ca şi actul însuş, sunt de natură politică şi sĕ află în relaţiunea politică a statului nostru, în opiniunea greşită respândită de presă, în fine în arborarea illegală a steagului maghiar. Când am vĕdut steagul ni-s'a înflăcărat indignaţiunea, care cu o putere elementară cereá espresiune. Chiar împinşi eram spre comiterea actului, şi după ce am vĕdut, că pe cale legală nu ni-se face dreptate, steagul nu se delătură, am trebuit sĕ protestăm în contra illegalităţii. Astfeliu dar' scopul arderei a fost un protest în contra . . . Preşedintele îl întrerupe. — *Acusatul:* am voit sĕ atragem atenţiunea factorilor hotăritori asupra nemulţumirei din Croaţia şi sĕ resfirăm rĕtăcirea în carea se află opiniunea publică . . . *Preşedintele* întrerupe. — *Acusatul* continuă . . . . *procurorul* pronunţă cuvêntul: *Copíi* (mucoşi). Se naşte un teribil tumult în sală . . .

Acusatul *Iakşa* strigă la adresa preşedintelui: scuteşte-ne faţă de procuror! Toţi acusaţii se urcă pe scaune, apĕrătorii strigă în sală gesticulând cu pumnii . . . acusaţii strigă în caos: afară, afară . . . nu ai drept sĕ ne ofensezi! Presidentul clopoţeşte neîntrerupt, procurorul stă locului. — *Presidentul:* Cine sbiară? — „Toţi, noi!" rĕspunde publicul. Larma nu se poate domolí, senatul tribunalului se retrage. Acusaţii strigă: Sĕ curăţim sala! sĕ eşim afară! . . . După un timp oare-care senatul reîntră în sală, tumultul incepe de nou din incidentul, că procurorul voieşte sĕ se esplice: că nu pe toţi acusaţii, ci numai pe unii i-a numit „copíi" . . .

Acusatul *Popratovici* (continuând): resultatul demonstaţiunei este nul. Scopul demonstraţiunei nu erá acela, care se cuprinde în acusă, ci de tot altul. Suprematia pe carea noi toţi am observat-o, sĕ manifestase prin aceea, că se arboraserá steaguri maghiare. A noastră demonstraţiune a dovedit că tot ce se credeá despre Croaţia este o chimeră. Esclamarea noastră „Abzug Magyaren" arată, că nime nu s'a simţit iritat . . . . *dechiaraţiunea, cetită eri, a rectorului, este cel mai mare scandal, ea conţine o minciună.* — *Preşedintele* (restit): rĕmâi la object! *Acusatul:* Am terminat.

Acusatul Ioan *Franc:* A devenit us, ca pe zidiri publice sĕ se arboreze steagul maghiar. Un arc triumfal însĕ nu e zidire publică, ci este un object autonom. Când legea nu recunoaşte pentru ţară alt steag de cât pe cel albastru-alb-roşu, atunci eu am avut drept legal a trage jos steagul de alte colori . . . . (Preşedintele îi detrage cuvêntul.) Acusatul roagă sĕ nu i-se detragă cuvêntul, că va vorbí de tot objectiv. (Ilaritate, rîs în public.) *Preşedintele:* Cine rîde? Apĕrătoriul *Mazzura:* Eu.

Apĕrătoriul *Harambasics:* Eu sunt superb de tinerimea noastră.

Galeria de Dame: Bravo, zsivio! aplause entusiasmate.

Preşedintele dispune evacuarea galeriei. Urmează o pausă de $^1/_2$ oară.

Urmează pledoarele *apĕrătorilor.*

Derencsin: Rog pe atotputernicul sĕ-mi deie puterea supranaturală, ca sĕ pot vorbí în causă de delict politic fără a atinge politica. Pre cum oare-când poeţii invocau spiritul lui Apollo şi al muselor, ca sĕ-i inspire, aşa invoc şi el pe oarba deiţă a justiţiei . . . voieşte sĕ vorbiască, presidentul însĕ îi detrage cuvêntul.

Acusaţii toţi: Abstăm de la dreptul de apĕrare! Judecaţi şi condamnaţi-ne fără nici o formalitate.

Derencsin (cu codicele criminal în mână): Arată-mi, dle procuror, în care § este statorită pedeapsă pentru steagul maghiar? Până când nu-mi vei dovedí asta, până atunci acusa Dtale este nebasată.

Apĕrătoriul *Ruzics:* Un stat (cin) întreg se află acusat; din ce îndemn? Toate statele cari se află la înălţimea misiunei lor, se nisuiesc a delătura toate causele ce pot provocá neînţelegeri politice. Un delicuent politic câte-odată este un semn îmbucurătoriu. § 302 a fost creat în scopul, ca sĕ garanteze hegemonia nemţească asupra celoralalte popoare din monarchiă; acum vĕd, că acest § se aplică astfeliu, ca sĕ garanteze hegemonia altui popor faţă de noi. Acum ar trebuí sĕ vorbesc de relaţiunea noastră de stat, dar' presidentul nu admite. Cum este oare cu putinţă sĕ te scaldi, fără a te udá? — Urmează o scurtă ceartă cu presidentul, în fine şedinţa se încheie, pertractarea se va continuá Vineri la $8^1/_2$ oara a. m.

(Va urmá.)

Tineri Români trecuţi la calvinism.

Dintr'o corespondenţă a „Tribunei" care descrie stările studenţilor români de la gimnasiul „Bethlen" din Aiud, estragem urmatoarele lucruri *delicioase* patriotice:

„In anul şcolar 1893—94 avuseră fericirea de a avè şi vre-o 2—3 tineri români înscrişi în clasele de sus. Dintre acestia anul erá pe clasa a VIII-a.

Se apropiá sfîrşitul anului cu examenele; ce sĕ facă sĕ nu primească tinĕrul Român numai aşa fără pic de jertfă testimoniul lor de maturitate? Se sfătuesc, ţin conferenţă, ca-şi-când ar fi fost în joc existenţa institutului. Se pun a'l ameninţă cu apucături şoviniste pe bietul student, îi pun condiţiunea, că numai asa va trece peste examene — de şi fusese student cu bine — dacă va trece din religiunea lui şi va îmbrăţişă cea reformată. Sĕrmanul tinĕr, 'i-se puse în schimb pentru obţinerea testimoniului: lăpĕdarea de religiunea, în care fù născut şi botezat!

Şi tinĕrul,al cărui nume ne este scârbă, dar' tot-odată şi dureros a'l mai pomení, fricos, neespert, o face şi în câteva sĕptĕmâni îl vedem trecut în tabĕra lor, insistând în religia cea nouă prin un ceremonial solemn în biserica reformată, asistând corpul profesoral şi numĕros public chiar, la ale cărui imnuri de laudă şi glorie *„rĕtăcitul"* fù introdus în *sublima* religiune.

Aceasta fapă mârşavă n'a fost destul, ci a mai repetat-o încă şi în anul de faţă şcolar 1894/5. In acest an numai pe un singur Român îl putură felicitá în clasele superioare. Succesul din anul trecut 'i-a încuragiat la o alta mârşevenie! Ce sĕ facă dar' şi acum, ca sĕ nu treacă numai aşa uşor Românul din clasa a VI-a pe următoarea? Se pun cu ameninţări josnice asupra bietului tinĕr, altul „cel chior" (Vincze Daniel) esmisionarul din Bucureşti care abia găsí graniţa Ardealului când fugí mişeleşte de acolo, îl sfătueşte ca un bun *pĕrinte* sĕ îmbrăţişeze religia „lui" „a fönséges calvinismust", dacă doreşte trecerea pe clasa a VII-a. Şi trece şi acest tinĕr amăgit şi umilit până la îngenunchiare" ! . . .

Eată dar' maghiarisarea cu forţa în şcoală, în chestiune curat culturală!

Adunarea generală

a Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei, ţinute la 10 Novembre 1895.

— Raport special al „Dreptăţii". —

In 10 l. c. şi-a ţinut Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei adunarea sa generală în Deva, care, de la înfiinţarea ei încoace a fost una din cele mai cercetate.

Şi aceasta o accentuez cu deosebită plăcere drept dovadă, că frumosul scop ce urmăreşte Reuniunea, este apreţiat după merit în cercuri tot mai largi.

Membrele zeloase de la Orăştie şi giur, Hunedoara, Dobra, apoi drăgălaşele representante ale ţerii Haţĕgului au grăbit, ca împreună cu surorile lor din Deva sĕ pună la sfat şi apoi la lucru întru realisarea scopului prefipt.

Pe lângă misiunea sa culturală, aceasta reuniune mai are meritul, că coadună din când în când şi pe teren social elementele româneşti din acest mare comitat.

E drept, că împregiurările nefaste au paralisat în câtva activitatea reuniunei în cei doi ani din urmă, dar' multele resoluţiuni salutare, ce s'au luat în ultima adunare generală, vor suplení lacunele de până ací, — ba, îi vor dá un avênt dorit de toţi românii de inimă.

Adunarea s'a întrunit după amiadi la 3 oare.

Fiind-că ambele presidente de până ací, ven. Dnă Ecatarina Drăghiciu şi stim. Dnă Aurelia Boldea n. Bariţiu, şi-au strămutat locuinţele de pe teritoriul comitatului, adunarea este presidată ad hoc, de amabila Dnă vĕd. Elena P. Barcianu, care deschidênd adunarea generală, provoacă pe secretara sĕ-şi cetiască raportul.

Din acest raport se constata şi resoalvă unele afaceri interne ale reuniunei, — apoi se dă cetire raportului cassierei, din care cu bucurie vedem, că averea reuniunei, elocată la cele 2 institute române de bani „Ardeleana" şi „Hunedoara", întrece suma de 2000 fl.

După censurarea socoţilor se dă cassierei pre cum şi întreg comitetului vechiu absolutoriu, după care doamna presidentă ad hoc suspinde şedinţa pe 5 minute.

Redeschidêndu-se şedinţa adunarea generală alege cu aclamaţiune de

Presidentă: pe doamna Elena Hossu Longin născ. Pop.

Vice-presidentă: pe doamna Victoria Erdély născ. Bardosy.

Cassieră: pe doamna Susana Csatt născută Aldea.

Controloră: pe doamna Vilma Schuster n. Moldovan.

Secretariu I. pe domnul Dr. Silviu Moldovan.

Secretariu II. pe domnul Dr. Gavrilă Suciu.

Bibliotecariu şi archivariu pe dl Alesandru Moldovan jun.

In comitet:

Membre ordinare:

Dna Aurelia Damian, Dna Victoria Popoviciu n. Vlad, Dna Elena Popoviciu n. P. Barcianu, Dna Maria Moldovan, Dna Valeria Moldovan n. Manu, Dna Aurelia Hossu n. Petco, Dna vĕd. Lucreţia Olariu n. Costa, Dna Ottilia Siocander, Dna Victoria Erdély n. Bardosy, Dna Elena Hossu Longin n. Pop, Dna Maria Bontescu n. Bariţiu, Dna Maria Oprea n. Adamoviciu.

Membre suplente:

Dna Susana Csatt n. Aldea, Dna Maria Pĕcurariu, Dna Elisabeta Dănilă n. Boldia, Dna,

Anastasia Moldovan n. Petcu, Dna Elena Tulea Dna văd. Augusta Crainic.

Bărbaţi de încredere:

Dl Francisc Hossu Longin, Dr. Silviu Moldovan, Dl. Aurel P. Barcianu, Dr. Gavrilă Suciu, Dr. Alesandru L. Hossu, Dl Alesandru Moldovan senior.

Întrând noul comitet în funcţiune se esmite o comisiune pentru înscrierea membrilor noi şi încassarea taxelor.

S'au înscris 31 membri noi şi s'a încassat suma de 113 fl.

Dl prim-secretar Dr. Silviu Moldovan propune, că avênd în vedere scopul reuniunei şi anumit spriginirea şi desvoltarea industriei de cassă, adunarea sĕ voteze o sumă de bani pentru premiarea acelor ţĕrance române din comitat, cari se desting prin ţesĕturii şi chindisituri meştere.

Se ia la desbatere aceasta propunere şi adunarea votează suma de 200 coroane, ca sĕ se esmită în cercurile Orăştia, Haţĕg, Dobra, Hunedoara şi Brad câte 2 delegate, ca să iasă în vre-o comună şi coadunând prin mijlocirea preotului cele mai vrednice femei cu manufacturile lor sĕ premieze pe cele cari vor avê lucrările cele mai perfecte şi originale, cu o sumă oare-care din cele 40 coroane ce sunt destinate pentru fie-care cerc.

Adunarea alege delegatele încredinţânde cu aceasta misiune în cele 5 centre, pre cum urmează:

1. La Orĕştie: Dna Victoria Erdely n. Bardosy, Dna Maria Bariţiu n. Bogorin. 2. La Haţeg: Dna Victoria Popoviciu n. Vlad, Dna Elena Popoviciu n. P. Barcianu. 3. La Hunedoara: Dna Maria Oprea n. Adamoviciu şi Dna Maria Schuster n. David. 4. La Dobra: Dna Maria Pĕcurariu şi Dna Eugenia Pop. 5. Brad: Dna Aurelia Dămian şi Dna Maria Gligor n. Mihailovici.

La propunerea secretariului II. Dr. Garvrilă Suciu, adunarea decide a recercá cele 5 institute române de bani pe teritoriul comitatului, — ca avênd în vedere scopul cultural şi filantropic al reuniunei sĕ voteze un anumit ajutoriu anual.

Dl Ioan Muntean de la Haţeg face propunerea, ca membrele reuniunei la adunările generale sĕ se presinte în frumosul nostru costum naţional. Se primeşte.

Se îndrumă mai departe comitetul, ca până la adunarea generală viitoare sĕ studieze un plan, cum s'ar putê înfiinţá un atelier cu resboaie perfecţionate, unde stabil sĕ se lucreze articli de industrie de casă românească, şi unde şi cum s'ar putê desface acestea pentru a deschide un isvor de căştig romàncelor ţarance din acest comitat.

În fine se decide, ca la vara anului viitoriu sĕ se arangeze o esposiţie, că în decursul carnevalului sĕ se facă în toate centrele comitatului concerte, teatre şi alte petreceri spre sporirea fondului reuniunei.

Nefiind alte objecte de pertractat, doamna presidentă mulţumind celor ce au participat în numĕr aşa frumos, închide şedinţa între urări de „Sĕ trăiească“ reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei.

Eată deci o serie de resoluţiuni cari ne îndreptăţesc a sperá, că aceasta reuniune a învins victorioasă greutăţile începutului, şi că de aci încolo va realisá binefăcĕtoarea sa misiune.

Corespondentul.

Cronică.

Timişoara, 16 Novembre n.

Surprindere. Sub acest titlu scrie „Tribuna“ în Nrul de Vineri următoarele: „Din Cluşiu primim de la dl procuror-suprem o hârtie, care ne surprinde. Anume: ni-se aduce la cunoştinţă, că s'a sistat procesul ce ni-se intentase pentru publicarea în numĕrul de la 8 Maiu a. c. al „Tribunei“ a unei adrese de felicitare cătră martirii închişi în Vaţ şi Seghedin. De ce nu se sisteză însĕ şi procesul a cărui pertractare este pusă pe 26 Novembre, căci şi acesta e pornit tot pentru o adresă de felicitare cătră martiri?“

Statistica renegaţilor. Preşedintele „Societăţii centrale de maghiarisare a numelor“ din Budapesta publică statistica celor ce şi-au maghiarisat numele în primul semestru al anului 1895. Cu totul şi-au maghiarisat numele 496, dintrĕ cari 280, va sĕ dică mai bine de jumĕtate (56.45%) sunt jidani; 153 sunt romano-catolici, 24 greco-catolici, cari de siguri vor fi toţi Ruteni, afară de un gr. cat. din Cluşiu, care din Crişan s'a făcut mai întâiu Krizsán, ear' acum Hunyadi! Ceilalţi sunt: 15 augustini, 19 reformaţi şi 5 gr. or. — Ai lui sĕ fiă! — dice „Gazeta Transilvanei“.

Grozavă nenorocire. În Grenada (în statul Mexico) un edificiu de şcoală a luat foc pe timpul prelegerilor. Flacările au cuprins întreg edificiul cu atâta repediciune, în cât dintrĕ 150 băieţi de şcoală foarte mulţi au fost arşi de vii neavênd timp sĕ părăsiască salele. Până acum s'au scos de sub ruine mai mult de *treideci cadavre* arse scrum. Grozava nenorocire au causat'o doi şcolari, cari din resbunare pentru că fuseră eliminaţi, au dat foc edificiului.

Prima victimă a „krachului“. Rudolf *Herman*, proprietariul bursei principale din Neuhaus a îndurat cu ocasiunea krachului de Sâmbătă atâtea perderi, în cât a devenit total bancrot. — Eri noaptea apoi, pre când numĕroasa sa familie dormiá, şi-a tras un glonţ de revolver în piept. Acum nefericitul trage de moarte.

Mai nou.

Afacerea lui Lueger. Partidul antisemit nu se lase îmfricat prin disolvarea consiliului comunal. „*Deutsches Votksblatt*“ face apel la aderenţii partidului pentru continuarea luptei. Diua de eri — diua disolvărei consiliului — va fi însemnată cu mari litere în istoria Austriei — dice numitul diariu. Lui Lueger nu i-au permis sĕ fie primariul Vienei şi prin aceasta l'au făcut puternic factor politic, conducĕtoriu al germanismului creştin. *Ne vom îngriji noi, ca sĕmênţa aruncată sĕ aducă roade.* — Face apel la femei sĕ colecteze pentru scopurile partidului.

În comisiunea budgetară contele Badeni a declarat, că pentru neîntărirea lui Lueger va rĕspunde. Pentru faptul neîntărirei este responsabil parlamentului, dar' pentru motivele neîntărirei e responsabil numai Monarchului, şi astfeliu nu este obligat sĕ le comunice şi dietei.

Diarele antisemite prevestesc pentru şedinţa de adi (Sâmbătă) mare furtună în Reihhsrath din causa neîntărirei lui Lueger şi a disolvărei consiliului comunal.

Serviţiul telefonic.

Budapesta, 16 Novembre n.

Semne de resboiu.

Din Turcia ştirile oficioase constată, că s'a ordinat mobilisarea a 128 de batalioane.

Bucuria în familia ţarului.

Nevasta ţarului Nicolae a născut eri seara la 9 oare o — *fată.*

Efectul neîntărirei lui Lueger.

Clubul Hohenwarth a eşit din partid din causa neîntărirei lui Lueger de primariu al Vienei.

Strossmayer şi studenţii din Agram.

În toate părţile ţerei s'au deschis colecte pentru tinerii studenţi traşi în cercetare pentru arderea stindardului maghiar. Episcopul *Strossmayer* a contribuit 3000 fl. v. a. cel dintâiu, dicênd că momentul cel mai plăcut din vieaţa sa a fost acela când s'a ars steagul maghiar.

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timişoara.